

zins Thomas de Keyser. Hun doeken bestaan uit scherp-onderscheiden samenstemmende kleurvlekken en zijn nog niet of liever nog niet dusdanig in toon gebonden en dientengevolge nog niet zoo „einheitlich” als bij de op hen volgende meesters van het clair-obscur het geval wordt.

De intellectualistische officieele bouwkunst van omstreeks het midden onzer 17e eeuw wilde evenzoo niet blijven bij de bovenaangegeven binnenhuisbehandeling. Deze „orden”-architectuur trachtte, gelijk zij het uitwendige en de indeeling harer scheppingen zorgvuldig afwoog naar de regels eener wat angstige symmetrie en verhoudingenleer, ook bij interieurs te komen tot een samenvattende behandeling. Men denke aan de zaal in het Gemeenelandshuis van Rijnland en het voormalig als kamer van B. en W. dienende vertrek in het stadhuis te Leiden, of de vroegere vergaderzaal der Hollandsche Staten, thans zaal der Eerste Kamer op het Binnenhof. Doch dergelijke binnenarchitectuur schijnt beperkt te zijn gebleven tot openbare gebouwen en een kleine groep van aanzienlijke huizen. De schilders van het binnenhuis of het genrestuk, De Hoog, Vermeer, Brekelenkam, Vrel, De Man, Terborg, Steen e.a. geven althans tot diep in de zeventiende eeuw de van ouds gebruikelijke gepleisterde wanden, door schilderijen, kaarten en gebruiksvoorwerpen verlevendigd, en balkzolderingen.

Zulks kan men gedeeltelijk op rekening stellen van den eenvoud van het Hollandsche leven. Het voornamelijk met houten pilasterorden, tongewelven en festoenen te werk gaande, starre decoratieve apparaat dier stijlphase was echter ook weinig geschikt voor ruimere toepassing. Houten caissonzolderingen met schilderijen in hunne groote vakken vindt men in het derde kwart der zeventiende eeuw eveneens slechts in belangrijke gebouwen, zooals het Trippenhuys en het voormalig Oudezijdshuyszittenaalmoezeniershuys te Amsterdam.

Er volgt dan een korte periode, waarin men, blijkbaar de klassieke ordenarchitectuur zoowel bij gevels als het binnenhuis moede, zich bepaalt tot een zeer terughoudende en vlakke behandeling. Getuige o.m. het stadhuis in Den Bosch, waar de onversierde zijwanden der vestibule slechts worden verlevendigd door de eenvoudige natuursteen poorten naar de terzijde gelegen trappenhuisen, in het grootste waarvan de gesneden trapleuning eigenlijk het eenige sierende element vormt; de raadzaal wordt overdekt door een onder de balkzoldering aangebracht, vlak houten plafond, beschilderd met in lijstwerken gevatte rankenmotieven.

Een geslaagd voorbeeld van dien soberen stijl vormen de interieurs van het door Steven Vennecool in 1686—'88 gebouwde stadhuis te Enkhuizen. De werking van de vestibule op de hoofdverdieping, de zg. witte of burgerzaal berust op de tegenstelling van de onversierde gestucadoorde wandvlakken en flauw-gebogen overwelling met de in den achterwand ingelaten deuromlijsting, geflankeerd door „grauwtjes” en bekroond door een dessus-